

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра педагогіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
д. філолог. н., професор
В.Д. Шинкарук

“ 4 ” червня 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засідання кафедри педагогіки

Протокол № 16 від « 4 » червня 2019 р.

Завідувач кафедри

Р.В. Сопівник

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“ПЕДАГОГІКА СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ”

Галузь знань 01 «Освіта»

Спеціальність 015 «Професійна освіта»

Спеціалізація 015.18 «Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства»

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробники: доцент кафедри педагогіки, к. пед. н. Маценко Л.М.

Київ – 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни
„Педагогіка сімейного виховання”
(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітньо-кваліфікаційний рівень	бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Напрямок підготовки	(шифр і назва)	
Спеціальність	015 «Професійна освіта» (шифр і назва)	
Спеціалізація	015.18 «Технологія виробництва і переробки продуктів сільського господарства»	
Галузь знань	01 «Освіта» (шифр і назва)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	немає (назва)	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	2 (скорочений термін)	
Семестр	4	
Лекційні заняття	13 год.	
Практичні заняття	13 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна робота	64 год.	
Індивідуальні завдання	0 год.	
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою викладання навчальної дисципліни „Педагогіка сімейного виховання” є: сформувані у студентів наукові поняття про теорію і методіку виховання, її цілі та завдання; допомогти їм в оволодінні основними теоретичними знаннями та практичними вміннями щодо виховання особистості в сім’ї та навчити їх застосовувати ці знання і вміння в майбутній професійній діяльності.

Завдання. Основними завданнями вивчення дисципліни „Педагогіка сімейного виховання” є: ознайомити студентів з теорією сімейного виховання та показати її важливе місце і роль у педагогічній науці; озброїти майбутніх соціальних педагогів методиками вивчення та виховання особистості дитини.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: соціально-виховні функції сім’ї в суспільстві, типологію сімей; механізми соціалізації дітей в різних типах сімей; напрями соціально-педагогічної допомоги сім’ям різних типів; типові помилки сімейного виховання; види сімейних конфліктів та шляхи їх подолання; методи та форми взаємодії соціального педагога з сім’єю; особливості сімейного виховання; особливості виховання культури поведінки у дітей в громадських місцях, на природі, дома, в гостях, під час приймання гостей; методіку загартування і фізичного виховання дітей у сім’ї.

вміти: здійснити вивчення особистості дитини, використати отримані результати у виховній роботі з нею; здійснити консультацію з проблем сімейного виховання; розробити режим дня для дітей різних вікових груп; розробити сценарій сімейного свята; допомогти батькам у підготовці дитини до навчання в школі; організувати дозвілля дітей різного віку.

Компетентностями, якими повинен володіти здобувач після вивчення дисципліни є: уміння працювати у колективі та команді; здатність налагоджувати контакт у спілкуванні зі студентами, батьками (особами, які їх замінюють), колегами.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- скороченого терміну денної форми навчання.

Змістовий модуль 1. Сім’я – основний фактор формування особистості.

Тема лекційного заняття 1. Сім’я – основний інститут виховання особистості. Сімейна педагогіка як частина педагогіки. Проблеми сучасності, пов’язані з родиною та сімейним вихованням. Визначення сім’ї. Поняття про сім’ю як малу соціальну групу. Особливості та перспективи розвитку сучасної родини.

Тема лекційного заняття 2. Функції сучасної сім’ї. Матеріально-економічна функція. Житлово-побутова функція. Репродуктивна функція. Комунікативна функція. Психологічний клімат сім’ї. Виховна функція. Рекреативна функція. Функція психологічного захисту.

Тема лекційного заняття 3. Типологія сімей. Типи родин залежно від виконуваних ними функцій. Типології сім’ї на основі особливостей спілкування і міжособистісних стосунків. Типологізація родин на основі аналізу наслідків впливу на формування соціальних навичок дитини.

Змістовий модуль 2. Методика сімейного виховання.

Тема лекційного заняття 1. Методика сімейного виховання. Вплив родини на розвиток особистості дитини. Умови ефективного сімейного виховання. Завдання, зміст і методика виховання дітей в родині.

Тема лекційного заняття 2. Методи сімейного виховання. Поняття «метод виховання», «прийом виховання» та «засіб виховання». Класифікація методів сімейного виховання. Методи формування свідомості особистості. Методи формування досвіду поведінки. Методи стимулювання діяльності і поведінки. Методи самовиховання. Оптимальний вибір і застосування методів сімейного виховання.

Тема лекційного заняття 3. Взаємодія педагога професійного навчання, навчального закладу та сім'ї у розв'язанні проблем виховання особистості. Аспекти сімейного виховання у роботі педагога як куратора студентської групи. Права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють. Методи та форми роботи педагога з батьками студентів. Форми залучення батьків до виховної роботи. Умови ефективної взаємодії педагога і батьків.

Тема лекційного заняття 4. Провідні погляди на сімейне виховання вітчизняних і зарубіжних вчених. Ідеї сімейного виховання у творах А.С. Макаренка. Погляди В.О. Сухомлинського на сімейне виховання. Система сімейного виховання в сім'ї Нікітіних. Ідеї сімейного виховання у книзі Росс Кемпбелл «Лицом к лицу с ребенком». Погляди К.Д. Ушинського на сімейне виховання. Особливості сімейного виховання за системою Бенджаміна Спока.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Сім'я – основний фактор формування особистості.														
Тема 1. Сім'я – основний інститут виховання особистості.	1	7	2				5							
Тема 1. Ідеї сімейного виховання у творах А.С. Макаренка	2	7		2			5							
Тема 2. Функції сучасної сім'ї.	3	7	2				5							
Тема 2. Погляди В.О. Сухомлинського на сімейне виховання	4	7		2			5							
Тема 3. Типологія сімей.	5	7	2				5							
Тема 3. Система сімейного виховання	6	7		2			5							

в сім'ї Нікітіних													
Разом за змістовим модулем 1	42	6	6			30							
Змістовий модуль 2. Методика сімейного виховання.													
Тема 4. Методика сімейного виховання.	7	7	2			5							
Тема 4. Ідеї сімейного виховання у книзі Росс Кемпбелл «Лицом к лицу с ребенком»	8	7		2		5							
Тема 5. Методи сімейного виховання.	9	7	2			5							
Тема 5. Погляди К.Д. Ушинського на сімейне виховання	10	7		2		5							
Тема 6. Взаємодія педагога професійного навчання, навчального закладу та сім'ї у розв'язанні проблем виховання особистості.	11	7	1	1		5							
Тема 6. Особливості сімейного виховання за системою Бенджаміна Спока	12	7		2		5							
Тема 7. Провідні погляди на сімейне виховання вітчизняних і зарубіжних вчених.	13	6	2			4							
Разом за змістовим модулем 2	48	7	7			34							
Усього годин	90	13	13			64							
Курсовий проект (робота) з _____													
(якщо є в робочому навчальному плані)													
Усього годин													

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ідеї сімейного виховання у творах А.С. Макаренка	2
2	Погляди В.О. Сухомлинського на сімейне виховання	2
3	Система сімейного виховання в сім'ї Нікітіних	2
4	Ідеї сімейного виховання у книзі Росс Кемпбелл «Лицом к лицу с ребенком»	2
5	Погляди К.Д. Ушинського на сімейне виховання	2
6	Взаємодія педагога професійного навчання, навчального закладу та сім'ї у розв'язанні проблем виховання особистості.	1
7	Особливості сімейного виховання за системою Бенджаміна Спока	2
Усього годин		13

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання на іспит

7. Сім'я – основний інститут виховання особистості.
8. Сімейна педагогіка як частина педагогіки.
9. Проблеми сучасності, пов'язані з родиною та сімейним вихованням.
10. Визначення сім'ї. Поняття про сім'ю як малу соціальну групу.
11. Особливості та перспективи розвитку сучасної родини.
12. Функції сучасної сім'ї.
13. Матеріально-економічна функція.
14. Житлово-побутова функція.
15. Репродуктивна функція.
16. Комунікативна функція. Психологічний клімат сім'ї.
17. Виховна функція.
18. Рекреативна функція.
19. Функція психологічного захисту.
20. Типи родин залежно від виконуваних ними функцій.
21. Типології сім'ї на основі особливостей спілкування і міжособистісних стосунків.
22. Типологізація родин на основі аналізу наслідків впливу на формування соціальних навичок дитини.
23. Методика сімейного виховання.
24. Вплив родини на розвиток особистості дитини.

25. Умови ефективного сімейного виховання.
26. Завдання, зміст і методика виховання дітей в родині.
27. Методи сімейного виховання.
28. Поняття «метод виховання», «прийом виховання» та «засіб виховання».
29. Класифікація методів сімейного виховання.
30. Методи формування свідомості особистості.
31. Методи формування досвіду поведінки.
32. Методи стимулювання діяльності і поведінки.
33. Методи самовиховання.
34. Оптимальний вибір і застосування методів сімейного виховання.
35. Взаємодія педагога професійного навчання, навчального закладу та сім'ї у розв'язанні проблем виховання особистості.
36. Аспекти сімейного виховання у роботі педагога як куратора студентської групи.
37. Права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють.
38. Методи та форми роботи педагога з батьками студентів.
39. Форми залучення батьків до виховної роботи.
40. Умови ефективної взаємодії педагога і батьків.
41. Провідні погляди на сімейне виховання вітчизняних і зарубіжних вчених.
42. Ідеї сімейного виховання у творах А.С. Макаренка.
43. Погляди В.О. Сухомлинського на сімейне виховання.
44. Система сімейного виховання в сім'ї Нікітіних.
45. Ідеї сімейного виховання у книзі Росс Кемпбелл «Лицом к лицу с ребенком».
46. Погляди К.Д. Ушинського на сімейне виховання.
47. Особливості сімейного виховання за системою Бенджаміна Спока.

ПАКЕТ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ. Варіант № 1.

Питання 1.

1	... - це мала соціальна група, що складається з поєднаних шлюбом чоловіка та жінки, їх дітей (власних або усиновлених), інших осіб, пов'язаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів.
---	--

Питання 2.

6	З наведеного переліку виберіть фази розвитку сім'ї та розташуйте їх у порядку появи.
1	фаза кохання
2	початкова фаза подружнього життя - до народження першої дитини
3	конфліктна фаза
4	батьківська фаза, що охоплює період зростання й виховання дітей – дошкільників і молодших школярів
5	батьківська фаза, що охоплює період виховання підлітка
6	фаза забезпечення матеріального благополуччя сім'ї
7	батьківська фаза, що охоплює період виховання юнака
8	фаза, коли діти стали соціально зрілими, й відокремлюються від батьків
9	пенсійне подружжя

Питання 3.

5	Встановіть зв'язки між поняттями та їх визначеннями.
---	--

1. Сім'я	А. Мала соціальна група, у якій вік чоловіка та дружини, або одного з них, не перевищує 30 років.
2. Нуклеарна сім'я	Б. Сім'я алкоголіків, наркоманів, правопорушників
3. Неповна сім'я	В. Сім'я, у якій дитина виховується одним з батьків, переважно матір'ю, або сім'я, в якій немає дітей
4. Девіантна сім'я	Г. Сім'я з дітьми або без дітей, яка живе окремо від батьків та інших родичів
5. Молода сім'я	Д. Мала соціальна група, що складається з поєднаних шлюбом чоловіка та жінки, їх дітей (власних або усиновлених), інших осіб, пов'язаних родинними зв'язками з подружжям, кровних родичів

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ..., 4-..., 5-...

Питання 4.

7	Встановіть зв'язки між функціями сім'ї та їх характеристиками.	
1. Матеріально-економічна функція	А.	Передача дітям соціального досвіду, формування їх світогляду, розвиток здібностей, інтересів, потреб дітей
2. Житлово-побутова функція	Б.	Організація споживчої діяльності сім'ї, її бюджету, участі у виробництві
3. Репродуктивна функція	В.	Забезпечення сім'ї житлом, ведення домашнього господарства, організація домашнього побуту
4. Комунікативна функція	Г.	Сім'я виступає надійним психологічним укриттям, що захищає її членів від нервових перевантажень
5. Виховна функція	Д.	Організація вільного часу та відпочинку членів родини в будні та вихідні дні, а також під час канікул та відпустки
6. Рекреативна функція	Е.	Продовження людського роду
7. Функція психологічного захисту	Є.	Створення сприятливого сімейного мікроклімату для внутрісімейного спілкування подружжя, батьків і дітей

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ..., 4-..., 5-..., 6 - ..., 7-...

Питання 5.

4	Сім'я як персональне середовище життя і розвитку дитини характеризується параметрами. Встановіть зв'язки між цими параметрами та їх характеристиками.	
1. соціально-культурний	А.	виражається в структурі та чисельності сім'ї
2. соціально-економічний	Б.	стосується освітнього рівня батьків, їх участі у суспільному житті. Рівень культури сім'ї визначається повагою до особистості дитини, усвідомленням впливу сімейної атмосфери на її формування, урахуванням цього при спілкуванні
3. техніко-гігієнічний	В.	характеризує умови проживання, забезпеченість житлом, особливості способу життя
4. демографічний	Г.	означає матеріальну забезпеченість сім'ї, завантаженість батьків на роботі

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ..., 4-...

Питання 6.

1	... функцію сім'ї становлять її бюджет, організація споживчої діяльності, участь у суспільному виробництві, здобуття професії, відновлення втрачених на виробництві сил.
---	--

Питання 7.

1	... називається сім'я, в якій виховується троє і більше дітей віком до 16 років.
---	--

Питання 8.

10	Встановіть зв'язки між ознаками та типами сімей.
----	--

1. за рівнем матеріальної забезпеченості	А. сім'ї робітників, службовців, акторів, вчителів
2. за професійною приналежністю, освітнім рівнем	Б. бідні, малозабезпечені, забезпечені, багаті
3. за віком	В. баптистів, мусульман і т.д.
4. за ставленням до релігії -	Г. сім'ї неповнолітніх, студентські, молоді, сім'ї з дітьми певного віку, пенсіонерів
5. за особливими умовами сімейного життя	Д. повні, неповні, прості нуклеарні, складні, великі
6. за складом (структурою) сім'ї поділяють на	Е. моряків, космонавтів, спортсменів, геологів та ін.;
7. за кількістю дітей в сім'ї	Є. однорідні, різнорідні
8. за однорідністю соціального складу	Ж. бездітні, одnodітні, малодітні, багатодітні
9. за регіональними принципом	З. молодят, молоді сім'ї, з дітьми певного віку, пенсіонерів
10. за тривалістю подружнього життя	И. міська, сільська, віддалена

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ..., 4-..., 5-..., 6 - ..., 7-..., 8 - ..., 9 - ..., 10 - ...

Питання 9.

11	Встановіть зв'язки між ознаками та типами сімей.
----	--

1. за типом керівництва	А. чоловік і жінка живуть з рідними дітьми; зі зведеними дітьми, з усиновленими дітьми
2. за типом юридичних взаємостосунків	Б. з психічними та фізичними захворюваннями; правопорушників; алкоголіків, наркоманів; із захворюваннями на СНІД; зі схильністю до суїциду; інвалідів
3. за юридичними взаємостосунками батьків та дітей	В. рівноправні, авторитарні
4. за якістю емоційно-психологічних взаємостосунків у сім'ї	Г. побудовані на шлюбних стосунках; позашлюбні, оформлені юридично, але проживають окремо
5. сім'ї зі специфічними проблемами	Д. гармонійні; конфліктні; емоційно неврівноважені; дезорганізовані, соціально неблагополучні
6. залежно від виконання виховної функції	Е. з дуже високим матеріальним статком; високим, середнім (забезпечена); низьким (малозабезпечена); нужденні (за рисою бідності)
7. за матеріальною забезпеченістю	Є. буває: гармонійна; компромісна; хитлива; конфліктна; різко конфліктна; споживацька; виховуючи сильна, стійка чи хитка; виховуючи слабка

	з утратою контакту з дітьми і контролю над ними; слабка з постійно конфліктною атмосферою; слабка з агресивно-негативною атмосферою; маргінальна; правопорушна; злочинна; психічно обтяжена;
8. за виховним потенціалом	Ж. благополучні, неблагополучні, зовні благополучні, сім'ї групи ризику
9. за взаєминами між членами родини	З. соціально здорова, благополучна у виховному відношенні; соціально здорова, але неблагополучна у виховному відношенні; соціально нездорова, неблагополучна у виховному відношенні; соціально нездорова, негативна у виховному відношенні
10. за спрямованістю	И. соціально стійка; соціально хитлива; асоціальна; криміногенна
11. за соціально-правовою стійкістю	І. орієнтовані на: діяльність; спілкування; самозадоволення (егоїстична)

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ..., 4-..., 5-..., 6 - ..., 7-..., 8 - ..., 9 - ..., 10 - ..., 11. - ...

Питання 10.

1	Нестандартна дитина – це дитина, яка:
1	Відрізняється від своїх однолітків надзвичайними здібностями до точних наук
2	Має вади зору і слуху
3	Хоче бути оригінальною, несхожою на всіх інших дітей за рахунок зачіски, одягу, татуювання, прикрас
4	Зазнала фізичного, психічного чи сексуального насильства

Питання 11.

5	Встановіть взаємозв'язок між напрямом роботи соціального педагога з проблемними сім'ями та її змістом.
1. Соціальна профілактична робота з сім'єю	А) це найскладніший напрям, який передбачає: а) реабілітацію сімей з дисгармонією у сімейних стосунках, з конфліктними ситуаціями; б) реабілітацію сімей з алкогольною, наркотичною залежністю, нервовими захворюваннями; в) допомогу сім'ям з серйозними тривалими захворюваннями; г) допомогу сім'ям, які втратили рідних чи близьких
2. Соціальна допомога сім'ї	Б) цей напрям спрямований на: а) допомогу сім'ї у подоланні конфліктів, кризових станів, дисгармонії у стосунках, тимчасових або постійних труднощів, які з'явилися внаслідок тяжких захворювань, майнових втрат, конфліктних взаємин, нервово-психічних захворювань; б) допомогу сім'ям з стійкою алкогольною та наркотичною залежністю; в) допомога тим, хто повернувся з місць позбавлення волі
3. Соціальний патронаж	В) це постійне супроводження сімей, які потребують систематичної підтримки (соціально незахищені сім'ї: малозабезпечені, багатодітні, з дітьми-інвалідами)
4. Соціальна реабілітація	Г) це: а) надання соціальних послуг – інформаційних, консультативних; б) діагностика сімейних проблем і їх корекція; в) створення і поліпшення умов життєдіяльності сім'ї; г) роз'яснення пільг, які надаються молодим сім'ям, жінкам, самотнім, неповнолітнім матерям, дітям з неблагополучних сімей; д) надання соціальних послуг жертвам екологічних, технологічних, політичних катастроф,

	молоді, яка збирається вступити в шлюб.
5. Сімейна психотерапія	Д) Ця робота полягає у: а) реалізації системи соціально-психологічних, медико-соціологічних, правових заходів, спрямованих на усунення причин виникнення проблем; б) заходів з профілактики сімейного неблагополуччя, конфліктів, розлучень, стресових станів; в) формування відповідального батьківства; г) збереження репродуктивного здоров'я молоді; д) запобігання помилок у сімейному вихованні

Правильна відповідь: 1 -...; 2 -...; 3 - ...; 4 - ...; 5 -

Питання 12.

5	З наведеного переліку виберіть напрями соціальної роботи з проблемними сім'ями.
1	соціальна психотерапія
2	підготовка молоді до сімейного життя
3	соціальна допомога
4	робота з стабілізації сімейних стосунків
5	соціальний патронаж
6	розв'язання проблем сімейного виховання
7	матеріальна допомога
8	соціальна профілактика
9	соціальна реабілітація

Питання 13.

4	З наведеного переліку оберіть напрями роботи соціального педагога з молодими сім'ями.
1	сімейна психотерапія
2	підготовка молоді до сімейного життя
3	соціальна допомога
4	робота з стабілізації сімейних стосунків
5	соціальний патронаж
6	розв'язання проблем сімейного виховання
7	матеріальна допомога
8	соціальна профілактика
9	соціальна реабілітація

Питання 14.

9	Оберіть з наведеного переліку складові підготовки молоді до сімейного життя.
1	формування навичок здорового способу життя, культури сімейних стосунків
2	формування знань про розвиток особистості; формування статево-рольової ідентифікації
3	розвиток сімейних традицій; робота з дівчатами-сиротами, які виховуються в інтернатах
4	підготовка до народження здорових дітей, їх матеріального забезпечення
5	корекція особистих проблем, проблем психологічної і статевої несумісності, подружньої невірності; створення власного іміджу
6	планування сім'ї, сімейна економіка; збереження репродуктивного здоров'я, профілактика небажаної вагітності
7	формування знань у сфері сексуальної поведінки; розвиток комунікативних навичок
8	духовне виховання, статево виховання; оволодіння знаннями щодо проблем алкоголізму і наркоманії;
9	профілактика захворювань, що передаються статевим шляхом, СНІДУ

Питання 15.

1	Де на Україні (в якій області) вперше було започатковано таку інноваційну форму роботи, як центр “Родинний дім”?
---	--

Питання 16.

14	Встановіть зв'язки між поняттями та їх складовими.	
А. Методи та форми роботи з батьками учнів	1.	відвідування батьків удома, запрошення їх до школи, день відкритих дверей для батьків у школі
	2.	класні батьківські збори, бесіди і лекції для батьків на педагогічну тематику,
	3.	самоосвіта, педагогічний лекторій, позакласний педагогічний всеобуч, університет педагогічних знань
	4.	листування, консультації батькам, ознайомлення їх з психолого-педагогічною літературою.
	5.	тематичні вечори і вечори запитань та відповідей, конференції,
Б. Форми залучення батьків до виховної роботи	6.	батьківський комітет класу
	7.	загальношкільний батьківський комітет
	8.	виконання батьками практичних рекомендацій, прохань
В. Умови ефективної взаємодії з батьками	9.	запрошення батьків до співробітництва, дотримання позиції рівноправності
	10.	визнання важливості батьків у співпраці, вияв любові, захопленості їх дитиною
	11.	пошук нових форм співпраці, використання заходів, спрямованих на підвищення авторитету батьків, довіра до виховних можливостей батьків, підвищення рівня їх педагогічної культури й активності у вихованні
	12.	педагогічний такт, неприпустимість необережного втручання в життя сім'ї
	13.	життєстверджуючий, мажорний настрій при розв'язанні проблем виховання
	14.	опора на позитивні риси дитини, орієнтація на успішний розвиток особистості

Правильні відповіді: А - ..., Б - ..., В - ...

Питання 17.

9	Розподіліть права та обов'язки батьків або осіб, які їх замінюють.	
А. Права батьків	1.	вибирати навчальні заклади та форми навчання для неповнолітніх дітей
	2.	забезпечувати умови для здобуття дитиною повної і загальної середньої освіти за будь-якою формою навчання
	3.	обирати і бути обраними до органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей
	4.	виховувати повагу до національних, історичних, культурних цінностей українського народу, дбайливе ставлення до історико-культурного надбання та навколишнього природного середовища, любов до України
	5.	захищати законні інтереси дітей
	6.	постійно дбати про фізичне здоров'я, психічний стан дітей, створювати належні умови для

	розвитку їх природних здібностей
Б. Обов'язки батьків	7. поважати гідність дитини, виховувати працелюбність, почуття доброти, милосердя, шанобливе ставлення до сім'ї, старших за віком, державної і рідної мови, до народних традицій і звичаїв
	8. звертатися до відповідних органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей
	9. приймати рішення щодо участі дитини в інноваційній діяльності загальноосвітнього навчального закладу

Правильні відповіді: А -1,3,5,8,9..., Б – 2,4,6,7,...

Питання 18.

8	Співвіднесіть види сімей та роботу, яка проводиться з цими сім'ями.	
1. Педагогічно неспроможні сім'ї	А. сім'ї, що характеризуються аморальними умовами виховання дітей. У таких сім'ях панує дух неповаги до правил моралі та вимог законів. Батьки своєю поведінкою (пияцтво, злодійство, розпуста тощо) створюють у сім'ї антипедагогічну обстановку, намагаються виправдати відхилення від норм поведінки у своїх дітей, протиставляють вимогам школи свої сімейні вимоги.	1. Із такими сім'ями працюють переважно індивідуально, домагаючись розуміння батьками хибності своєї поведінки, пробудження почуття відповідальності за виховання дітей, усвідомлення потреби перебудувати систему стосунків у сім'ї, своєї вини, помилок, бажання докорінно змінити сімейний уклад.
2. Педагогічно пасивні сім'ї	Б. сім'ї, в яких батьки намагаються виявити певну активність у вихованні дітей, проте роблять це невміло. Їх виховний вплив непослідовний, педагогічно необґрунтований. Найчастіше вони керуються власним досвідом, якого набули, коли свого часу їх виховували батьки.	2. Таким батькам необхідно довести, що такий стиль виховання дитини в сім'ї робить її самотньою, емоційно нестійкою та ін. Таким дітям в дорослому житті, напевне, буде непросто. Тому батькам варто подумати про адаптацію їх до реального життя, недоцільність перекладання відповідальності за виховання дітей на вчителів, репетиторів.
3. Анти-педагогічні сім'ї	В. Вони забезпечують дитину всім, про що тільки вона може мріяти. Однак на виховання їм бракує часу, тому вони передоручають цю справу гувернанткам.	3. У роботі з такими сім'ями спираються на те, що вони також хочуть бачити власних дітей чесними, культурними, здоровими, щасливими. З ними обговорюють упущення у вихованні дітей, накреслюють шляхи усунення їх, зміни сімейних стосунків. З батьками цієї

		групи працювати важко, і не слід сподіватися на швидкі наслідки, але важливо посіяти в них сумніви у правильності їхньої системи виховання, змусити їх замислитися над її результатами.
4. Сім'ї, в яких батьки займаються бізнесом	Г. сім'ї, які не виявляють особливої активності у вихованні дітей, Вони з об'єктивних (хвороба, зайнятість, часта відсутність) або суб'єктивних (відсутність єдиної точки зору на виховання, розлад між батьками, часті конфлікти та ін.) причин не можуть належним чином виховувати дітей. У таких сім'ях стосунки між батьками напружені, конфліктні. За сімейними негараздами вони не знаходять часу для виховання дітей, втрачають контроль за ними.	4. Роботу з такими сім'ями спрямовують передусім на підвищення їх психолого-педагогічного рівня. З цією метою їх залучають до загальної системи педагогічного всеобучу, влаштовують консультації з окремих питань виховання дітей у сім'ї.

Правильні відповіді: 1-...-..., 2 -...-..., 3 -...-..., 4-...-...

Питання 19.

3	Встановіть зв'язки між поняттями та їх змістом.	
1. Умови ефективного сімейного виховання	А. Оскільки мета виховання підростаючого покоління - формування всебічно розвинутої особистості, сім'я, як і школа, здійснює моральне, розумове, трудове, естетичне, фізичне та інші напрями виховання.	
2. Завдання сімейного виховання	Б. Батьківське тепло, взаємна повага в сім'ї, довіра до дитини, частота й інтенсивність спілкування батьків з дітьми, сімейна дисципліна, методи виховання, які використовуються батьками.	
3. Зміст сімейного виховання	В. Сім'я є природним середовищем первинної соціалізації дитини, джерелом її матеріальної та емоційної підтримки, засобом збереження і передання культурних цінностей від покоління до покоління. З перших днів появи дитини на світ сім'я покликана готувати її до життя та практичної діяльності, в домашніх умовах забезпечити розумну організацію її життя, допомогти засвоїти позитивний досвід старших поколінь, набути власного досвіду поведінки й діяльності.	

Правильні відповіді: 1-..., 2- ..., 3 - ...

Питання 20.

8	Співвіднесіть групи методів виховання з механізмом їх дії.
---	--

1. Методи формування свідомості особистості	А. Гра Змагання Заохочення Покарання	1. ця група методів спрямована на забезпечення особистості практичними вміннями і навичками самовиховання як найвищої форми виховання.
2. Методи формування досвіду поведінки	Б. Бесіда Лекція Дискусія Переконання Навіювання Приклад	2. Логічний перехід до методів цієї групи- це перехід від слова до діла, до конкретної справи. Адже саме завдяки цій групі методів закріплюються знання, формуються вміння, навички і звичні форми поведінки.
3. Методи стимулювання діяльності і поведінки	В. Привчання Тренування Педагогічна вимога Громадська думка Прогнозування Виховуючі ситуації	3. В основі цієї групи методів виховання лежить слово вихователя - найпопулярніший інструмент в педагогічній діяльності взагалі та в сімейному вихованні зокрема.
4. Методи самовиховання	Г. Самопізнання Само-усвідомлення Саморегуляція	4. Ця група методів є допоміжною до інших груп, оскільки методи цієї групи використовуються як стимули, що сприяють ефективному використанню методів виховання

Правильні відповіді: 1-...-..., 2 - ...-..., 3 -...-..., 4-...-...

Питання 21.

1	... - це психологічний вплив однієї особи на іншу чи на групу, розрахований на безперечне сприйняття слів, думок і волі. ... відноситься до методів впливу на підсвідомість вихованця.
---	--

Питання 22.

1	Які твори А.С. Макаренка присвятив проблемі сімейного виховання?
---	--

Питання 23.

8	Назвіть види несправжнього батьківського авторитету за А.С. Макаренком.
---	---

Питання 24.

1	Кому з відомих педагогів належать слова: „Ваша власна поведінка - вирішальна річ. Не думайте, що ви виховуєте дитину тільки тоді, коли з нею розмовляєте, або повчаєте її, або наказуєте їй. Ви виховуєте її в кожен момент вашого життя, навіть тоді, коли вас немає дома. Як ви одягаєтеся, як ви розмовляєте з іншими людьми і про інших людей, як ви радієте або сумуєте, як ви поводитися з друзями і ворогами, як ви смієтесь, читаєте газету, - все це має для дитини велике значення. Найменші зміни в тоні дитина бачить або відчуває, всі повороти вашої думки доходять до неї невидимими шляхами, ви їх не помічаєте. А якщо вдома ви грубі або хвастливі, або ви пиячите, а ще гірше, якщо ви ображаєте матір, вам уже не треба думати про виховання: ви вже виховуєте своїх дітей і виховуєте погано, і ніякі найкращі поради й методи вам не допоможуть”.
---	---

Питання 25.

1	Які твори О.В. Сухомлинський присвятив проблемі сімейного виховання?
---	--

Питання 26.

3	Які види безглуздої (нерозумної) батьківської любові описав В.О. Сухомлинський?
---	---

Питання 27.

1	Які твори Нікітін Б.П. та Нікітіна Л.А. присвятили проблемам сімейного виховання?
---	---

Питання 28.

2	Які твори присвятив Б.Спок проблемам сімейного виховання?
---	---

Питання 29.

1	Про якого вченого йде мова? Ця людина – лікар-підіатр, військовий лікар, лікар-психіатр, навчався на філологічному та медичному факультетах університету, займався спортом, учасник руху за мир проти війни в Іраку, учасник демонстрацій проти гонки озброєнь, підтримав антивоєнний рух серед молоді, за що був заарештований, балатувався на посади президента та віцепрезидента, американський «лікар Айболит»...
---	--

Питання 30.

8	Встановіть зв'язки між видами негативного авторитету батьків (за працею „Про батьківський авторитет” А.С. Макаренка) та їх характеристикою.
---	---

1. авторитет придушення	А. батьки вимагають кожне мовлене ними слово вважати наказом, карають за найменшу провину
2. авторитет віддалі	Б. так звана сліпа любов, усепопущення, надмірні пестоші
3. авторитет чванства	В. батьки намагаються тримати дітей на відстані від себе, розмовляють з ними зверхньо, холодно
4. авторитет педантизму	Г. відповідна поведінка дитини чи дії оплачуються подарунками, обіцянками
5. авторитет резонерства	Д. базується на примусі, залякуванні, і як наслідок — формування у дітей брехливості, жорстокості, агресивності
6. авторитет любові	Е. батьки в усьому поступаються дітям, готові на будь-які жертви, аби їм було добре
7. авторитет доброти	Є. коли батьки вихваляються своєю винятковістю, принижуючи при цьому своїх колег чи опонентів
8. авторитет дружби	Ж. батьки вдаються до моралізування з будь-якого приводу

8. Методи навчання

Лекція, розповідь, бесіда, пояснення, роз'яснення, вправа, самостійна робота, практична робота, самостійна робота з книгою, демонстрація, ілюстрація, диспут, мозкова атака, проблемного викладу, пізнавальний спір.

9. Форми контролю

Індивідуальна і фронтальна перевірка знань, підсумковий контроль (іспит).

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 20.02.2015 р. протокол №6 з табл.1.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	01-34

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Методичне забезпечення

1. НМК з дисципліни.
2. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: Навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010105 “Соціальна педагогіка”. - К.: НАУ, 2008. – 148 с.
3. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.). - К. : ДАКККіМ, 2009. – 148 с.
4. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2011. – 288 с. - 18,3 ум. др. арк. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.).
5. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2012. – 360 с. – 20,8 ум. др. арк. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.).
6. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни “Педагогіка сімейного виховання” для студентів спеціальності 6.010105 “Соціальна педагогіка” / Лузан П.Г., Іщенко Т.Д., Васюк О.В., Жалдак Л.М., Сатановська Л.А., Бернова О.М., Буцик І.М., Кручек В.А., Теслиук В.М. - К.: Аграрна освіта. - 2006. – 46 с.
7. Методичні вказівки для студентів напрямку 0101 – “Педагогічна освіта” зі спеціальності 6.010100- “Соціальна педагогіка” до вивчення дисципліни “Педагогіка сімейного виховання” / Л.М. Маценко. - К.: НУБіП України, 2009. – 56 с.
8. Методичні вказівки для студентів заочного відділення напрямку 0101 – “Педагогічна освіта” зі спеціальності 6.010100 - “Соціальна педагогіка” до вивчення дисципліни “Педагогіка сімейного виховання” / Л.М. Маценко, П.Г. Лузан. - К.: НУБіП України, 2009. – 54 с.
9. База тестових завдань з дисципліни «Педагогіка сімейного виховання» для студентів напрямку 0101 – “Педагогічна освіта” зі спеціальності 6.010100 - “Соціальна педагогіка” денного та заочного відділень / Л.М. Маценко. - К.: НУБіП України, 2009. – С. 139-141.
10. Маценко Л.М. База тестових завдань з дисципліни «Педагогіка сімейного виховання». Вид. 2-ге, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2011. – 166 с. - 10,4 у.д.а.

12. Рекомендована література

Основна

1. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : підручник. Вид. 3-тє, доп., перероб. / Л.М. Маценко. – Київ : ЦП «Компринт», 2019. – 376 с.
2. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 4-те, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2013. – 372 с. – 20,8 ум. др. арк. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.).
3. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 5-те, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2014. – 372 с. – 21,6 ум. др. арк. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.).

Допоміжна

1. Азаров Ю.П. Семейная педагогика. – М.: Политиздат, 1985. – 238 с.
2. Григорьева А.А., Прокопьева М.М. Семейная педагогика. – Якутск. – Изд-во ЯГУ, 1998. – 37 с.
3. Карпенчук С.Г. Теория і методика виховання: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 1997. – 394 с.
4. Кемпбелл Р. Лицом к лицу с ребенком – 1999. – 368 с.
5. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. – Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006 – 324 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
6. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание. – М., 2000.
7. Макаренко А.С. Книга для батьків. – К.: Рад. школа, 1978. – 264 с.
8. Макаренко А.С. Лекции о воспитании детей – Твори в 7 Т. – К. – 1954. – Т.3,4.
9. Макаренко А.С. Семья и воспитание детей // Пед. соч. в 8 т. – М.. 1986. – Т. 4.
10. Макаренко А.С. Советы родителям. – М., Знание, 1970.
11. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: Навчальний посібник для студентів спеціальності 6.010105 “Соціальна педагогіка”. - К.: НАУ, 2008. – 148 с.
12. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: Навчальний посібник. Рекомендовано Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист №1/11-5467 від 15.07.2009 р.). - К. : ДАКККіМ, 2009. – 148 с.
13. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 2-ге, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2011. – 288 с.

14. Маценко Л.М. Педагогіка сімейного виховання: навчальний посібник. Вид. 3-тє, доп., перероб. – К. : НАКККіМ, 2012. – 360 с.
15. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Мы, наши дети и внуки. – М., 1989.
16. Никитин Б.П., Никитина Л.А. Развивающие игры или ступени творчества.
17. Петровский А.В. Дети и тактика семейного воспитания. – М., 1981.
18. Постовий В.Г. Сучасна сім'я та її педагогіка. – К., 1994.
19. Семейное воспитание: краткий словарь / Сост. И.В. Гребеников. – М., 1990.
20. Спок Б. Разговор с матерью. Положение ребенка в семье – М. – 1994. – 192 с.
21. Спок Б. Ребенок и уход за ним. – К.: Наукова думка, 1999. – 448 с.
22. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка. – К., 1996.
23. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263 с.
24. Ушинський К.Д. Про сімейне виховання. — К.: Рад. школа, 1974. – 152 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Депозитарій гуманітарно-педагогічного факультету.